

ВІДГУК

завідувача відділом театрознавства
Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України,
доктора мистецтвознавства, професора
ВЕСЕЛОВСЬКОЇ ГАННИ ІВАНІВНИ
та завідувача кафедри оперної підготовки та музичної режисури
Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського,
народної артистки України, професора
КОЛЕСНИК ЄВДОКІЇ ВАСИЛІВНИ

**на творчий мистецький проект та його наукове обґрунтування
творчого аспіранта кафедри оперної підготовки та музичної режисури
Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
ВОРОБІЙОВА СЕРГІЯ ДМИТРОВИЧА
«РЕЖИСЕРСЬКЕ ВИРІШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОБРАЗІВ
У ОПЕРНОМУ ПРОЕКТІ "МАЙСЬКА НІЧ"
ЗА ТВОРОМ МИКОЛИ ЛИСЕНКА»,**

поданий до захисту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора
мистецтва за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проекту та обґрунтованість його положень. Інтеграційні процеси, що відбуваються у світовому музично-театральному мистецтві, не оминули й український театр, в якому домінування іноземного репертуару проявилось в екстраполяції зарубіжних режисерських підходів на трактування опер національної тематики. Водночас проблема поверхневого трактування образів українського етносу в операх вітчизняного тематизму призводить до їхнього спрощення, неврахування особливостей життя, побуту, культурних традицій, звичаїв, обрядів, способів комунікації та входить у протиріччя з авторським задумом твору-оригіналу. Застосування здобувачем комплексного міжгалузево-інтегративного підходу до вирішення національних образів персонажів української опери на стику історії, філософії, етнології, соціології, психології, театрознавства й музикознавства дозволило виявити історично-достовірні характеристики дійових осіб в їх повсякденному (буденному) середовищі. Звернення до української тематики в оперному мистецтві сьогодення, ґрунтовне осмислення авторського задуму твору актуалізує проблему збереження, спадкоємності та розвитку національних традицій, їх гармонізації із зарубіжними новаціями.

За структурою наукового обґрунтування творчий мистецький проект складається з анотацій українською та англійською мовами, що містять перелік публікацій здобувача; вступу; трьох розділів; висновків до розділів; загальних висновків; списку використаних джерел і додатків.

У Вступі здобувачем окреслені підстави та вихідні дані для розробки проблеми режисерського вирішення національних образів в українській опері; визначені об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження; виявлено його

теоретичне й аналітичне підґрунтя. За допомогою обраної методології здобувач розкриває концепцію кожного розділу, виявляє наукову новизну, практичне значення творчого мистецького проекту, форми його апробації, аргументує структуру дослідження.

У Першому розділі в контексті соціокультурного аспекту дослідження розглянуті образи українського етносу в опері М. Лисенка «Майська ніч, або Утоплена» з виявленням їх характерних ознак; проаналізовані архетипи персонажів твору з обґрунтуванням логіки їх вчинків на підставі українського менталітету та психології селянства. Етнокультурологічний аспект дослідження дозволив здобувачу визначити особливості культури і побуту українського села часів історичних подій в опері; з'ясувати специфіку звичаїв і обрядів етносу задля їх достовірного відображення у виставі; схарактеризувати соціальну диференціацію персонажів з окресленням властивих їм рис. У Висновках до Першого розділу виокремлені базові компоненти формування особливостей українського етносу, їх прояви при створенні національних образів персонажів в опері М. Лисенка «Майська ніч, або Утоплена».

У Другому розділі розглянуто режисерське переосмислення твору М. Лисенка в концептуальному баченні здобувача на підставі аналізу його еволюційних модифікацій. Означені видозміни досліджені в аспектах: трансформації повісті М. Гоголя в драматичну виставу з музично-сценічним контентом М. Лисенка; її перетворенні в музично-драматичну з окресленням різних сценічних версій; переосмислення останньої в оперу з характеристикою розбіжностей редакцій. Для визначення концепції оперного проекту «Майська ніч» за твором М. Лисенка здобувачем була обрана першOVERсія нотного матеріалу 1900-х років, видана Л. Ідзіковським. Автором встановлено ступінь переосмислення композиторського задуму у моделюванні власної вистави в різних локаціях її майбутнього втілення у зв'язку з об'єктивними обставинами; визначено концептуальне бачення художнього образу спектаклю та образів персонажів на підставі аналізу новітніх сценографічних розвідок; визначений контент вирішення вузлових мізансцен із застосуванням сучасних досягнень мистецької науки і практики. У Висновках до Другого розділу схарактеризовані основні компоненти режисерського задуму власного проекту, спрямовані на його реалізацію у форматі телеверсії.

У Третньому розділі здобувачем презентований режисерський концепт власного оперного проекту «Майська ніч» за твором М. Лисенка з окресленням причин переосмислення його в телеверсію вистави; узгодженням оновленої концепції з постановочною групою; з'ясуванням особливостей постановочно-репетиційного процесу з урахуванням специфіки театральної та кінорежисури; визначенням алгоритму створення означеної телеверсії. У Висновках до Третнього розділу висвітлені основні положення реалізації проекту в новому форматі, використані здобувачем.

Загальні Висновки є цілком логічними, послідовними, науково коректними та свідчать про виконання здобувачем поставлених у Вступі завдань та окреслюють контент реалізації мети проекту. Список використаних

джерел свідчить про високу інформованість здобувача за темою дослідження, характеризує його методологічний підхід до вирішення образної проблематики. Додатки виразно засвідчують творчий контент дослідженої тематики, предметно унаочнюють концептуальні засади творчого мистецького проекту в їх візуальному та текстовому аспектах.

Усі положення та висновки наукового обґрунтування творчого мистецького проекту є результатом авторського дослідження здобувача. Текст роботи та наукових публікацій дозволяє констатувати дотримання академічної доброчесності. Він не містить академічного плагіату та свідчить про одноосібність виконання нормативних вимог до творчого мистецького проекту.

Водночас варто зауважити, що в процесі створення телеверсії вистави слід приділити більшої уваги з'ясуванню відмінностей режисури між цим різновидом та театральним аналогом. Для використання специфічних прийомів постановки і задуму телеопери доцільно розглянути творчий доробок знакових постатей, які працювали у сфері телережисури театральних вистав.

Відповідність публікацій і мистецьких апробацій темі творчого мистецького проекту. Матеріали наукового обґрунтування та мистецького проекту апробовано здобувачем на п'яти міжнародних та одній всеукраїнській науково-практичних конференціях; висвітлено у трьох статтях у фахових наукових виданнях, затверджених МОН України за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»; двох збірках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

За темою творчого мистецького проекту здобувачем було презентовано оперну виставу «Майська ніч» за твором М. Лисенка на три картини у Камерному залі Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського (запис телеверсії 11 червня 2023 року, відео-монтаж 12-18 червня 2023 року, презентація на кафедрі оперної підготовки та музичної режисури академії 19 червня 2023 року, публікація з відкритим доступом на відео-платформі Youtube 23 червня 2023 року).

Усі зазначені публікації та мистецькі апробації відповідають темі творчого мистецького проекту «Режисерське вирішення національних образів у оперному проекті "Майська ніч" за твором Миколи Лисенка».

Рівень виконання мистецької складової творчого проекту. У процесі реалізації творчого мистецького проекту здобувачем вперше в історії кафедри оперної підготовки та музичної режисури академії була здійснена постановка телеверсії опери з актуалізацією сценічних прочитань національних образів персонажів згідно з особливістю архетипів, ментальності, психології українського етносу, його культурних традицій, звичаїв, обрядів. Моделювання власного режисерського задуму оперного проекту та його реалізація здійснені відповідно до теоретичних положень, викладених у публікаціях та науковому обґрунтуванні.

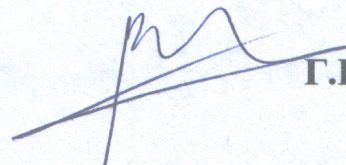
Здобувач продемонстрував високий рівень фахової підготовки як постановник, проявив широку обізнаність та ерудицію в контексті

режисерських інтерпретацій національних образів в українській опері. Усі компоненти телеверсії вистави збалансовані відповідно до їх наукового осмислення. Творчим аспірантом продемонстровані організаційно-управлінські компетентності, що проявилися у підборі й мотивації всіх учасників проекту результат; у забезпеченні злагодженої роботи всіх структурних підрозділів на створення художньої цілісності вистави.

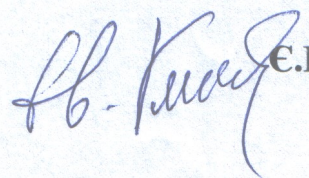
Режисерське втілення творчого мистецького проекту в його практичному та дослідницькому аспектах є важливим внеском у розвиток вітчизняного жанру телеопери. Презентована здобувачем телевистава справляє цілком позитивне, оптимістичне враження. Завдяки застосуванню лірико-романтичних, комічних, містично-фантастичних сцен у національно-колеристичному сценографічному оформленні вона урізноманітнює емоційні враження глядача, володіє певним рекреаційним потенціалом в сучасних напружених умовах життєдіяльності.

Усе вищезгадане дозволяє зробити висновок, що творча й дослідницька складові мистецького проекту виконані на високому фаховому рівні та відповідають вимогам МОН України. Творчий мистецький проект Воробйова Сергія Дмитровича на тему «Режисерське вирішення національних образів у оперному проекті "Майська ніч" за твором Миколи Лисенка» може бути рекомендований до захисту на здобуття освітнього ступеня доктора мистецтва зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво».

Рецензент:
завідувач відділу театрознавства
Інституту проблем сучасного мистецтва
НАМ України,
доктор мистецтвознавства, професор

Г.І. Веселовська

Рецензент:
завідувач кафедри оперної підготовки
та музичної режисури
НМАУ ім. П.І. Чайковського,
народна артистка України,
професор

Є.В. Колесник

